

L'arròs dels dijous



Albert Bellés i Chorva

DRAMATIS PERSONAE

VICENTA

AMPARO

DESCRIPCIÓ DE L'OBRA: *L'arròs dels dijous* és una obra sobre dones valencianes molt arrelades a la terra, un drama poètic-costumista amb un cert caire còmic que relata la tragèdia en la vida quotidiana, un homenatge a les dones de la meua família filles de la guerra i de la postguerra, on sorprenentment esclata un peculiar humor resultat de l'encontre entre el drama i la quotidianitat.

SINOPSI:

És dijous en casa de Vicenta i Amparo. Dijous, dia d'arròs i mercat a Onda. Després de 40 anys de dol ininterromput les dues germanes segueixen esperant l'arribada de la criatura que torne el somriure a una casa maltractada pel destí, una casa on tots els homes moren i les dones hereten el patiment en la sang.

A Vicenta i Amparo la vida els ha arrabassat molt, però no l'arròs al forn dels dijous que, encara que els fa més suportable l'espera, no esborra el defici causat pel pas del temps i la llarga espera d'un futur millor encarnat pel naixement d'una nova vida.

NAIXEMENT

(Un pati. Vicenta i Amparo, germanes, arrepleguen la roba estesa i la doblen).

VICENTA: La Tarara, sí;

la Tarara, no;

la Tarara, mare,

que la balle jo.

La Tarara, sí;

la Tarara, no;

la Tarara, mare,

que la balle jo.

El dia de Pasqua

Pepito plorava

perquè el catxerulo

no se li empinava.

AMPARO: (A Vicenta). Prou, ja n'hi ha prou de cantar.

VICENTA: (Silenci).

AMPARO: Per què cantes?

VICENTA: No és festa hui?

AMPARO: Festa?

VICENTA: Festa, sí, festa. La meua filla està a punt de parir.

AMPARO: Ja veus tu quina festa.

VICENTA: Doncs clar que és festa. Una dona no pareix tots els dies.

AMPARO: Les dones moren en els parts.

VICENTA: Ui, Amparo, per favor. Això era abans, ara ja no. No sigues tan tràgica.

AMPARO: Tràgica ha sigut la vida amb nosaltres.

VICENTA: Bé, però això ja ha passat.

AMPARO: Oblides molt ràpid tu.

VICENTA: Quaranta anys, Amparo. No oblide, però ja estic farta de plorar i de queixar-me dia rere dia, setmana rere setmana, mes rere mes, any rere any. És que amb tanta llàgrima no donem per a mocadors.

AMPARO: No sé com pots bromejar amb això. No sé d'on treus el teu bon humor.

VICENTA: Doncs encara sort que jo estic de bon humor. És que ja són molts anys de plor continuat, Amparo, i una es cansa.

AMPARO: Ai, l'arròs, se'ns cremarà l'arròs.

VICENTA: No se'ns cremarà res. Ja l'he tret jo del forn.

AMPARO: No dinaràs en casa, veritat?

VICENTA: I tu no vindràs a l'hospital, veritat?

AMPARO: (Pausa). Li has posat costella?

VICENTA: .Sí, li he posat costelleta.

AMPARO: I cigrons? Li has posat cigrons? (Pausa). Sempre se t'obliden.

VICENTA: Sí, costelleta, cigrons, creïlla, tomaca, botifarra, allets... Li he posat de tot, no t'amoïnes. Vinga, ja està bé de tant de xerrar. La meua filla està a punt de parir i me n'he d'anar.

AMPARO: Una xiqueta, de segur que és una altra xiqueta. En esta casa sols neixen xiquetes condemnades a partir. (Pausa). Els homes mai han prosperat.

VICENTA: Ara ja no és com abans. Tot ha canviat, Amparo. Ara les coses ja no són com abans, les dones tenen més oportunitats i més facilitats de les que vam tindre nosaltres en el seu dia. A més, qui ha dit que serà una xiqueta? I si és un xiquet?

AMPARO: Si és un xiquet morirà.

VICENTA: Ja està. (Pausa). Amparo, per favor, ho veus tot molt fosc. Si és xiqueta perquè és xiqueta i si és xiquet perquè és xiquet. La qüestió és patir. Passa pàgina ja, el temps passa, el temps ho cura tot.

AMPARO: T'equivoques, el temps passa, però no ho cura tot. (Pausa). Hi ha ferides que no es tanquen mai, hi ha ferides que restaran tota la vida obertes.

VICENTA: Algun dia tornaràs a somriure, Amparito?

AMPARO: La guerra em va esborrar el somriure.

VICENTA: Però ja fa molts anys que no estem en guerra, Amparo. Tot va acabar.

AMPARO: La guerra va acabar, però tots els seus morts, els de la guerra i els de la postguerra, segueixen rajant sang. Eixa sang té dits i obri túnels sota terra.

VICENTA: Doncs res, Amparo, segueix escoltant el batec de la terra, que com més fort escoltes la terra bategar, menys bategarà el teu cor, doncs te'l vas esclafant a poc a poc amb el tambor de la terra. Bum-bum, bum-bum, bum-bum.

AMPARO: Això, burla't de mi.

VICENTA: (Pausa). No vindràs a l'hospital, veritat?

AMPARO: No m'agraden els hospitals. Allí sols es respira mort.

VICENTA: I torna-li la trompa al xic. I vida, germana, també es respira vida.
(Pausa). Bé, jo me'n vaig, però quan torne no et vull vore ahí amb eixa cara de pometes agres.

AMPARO: Doncs és l'única que tinc.

VICENTA: Doncs res, Amparo, queda't ahí a soles amb el teu patiment. Jo me'n vaig, que no em vull perdre el naixement del meu nét.

AMPARO: O néta.

VICENTA: Bé, el que siga.

(Campanes de morts).

AMPARO: Vicenta...

VICENTA: Què?

AMPARO: No em deixes sola.

VICENTA: No t'amoïnes, et deixe amb les campanes.

(Vicenta ix d'escena i Amparo es queda sola. Continuen les campanes de morts. L'escena s'il·lumina gradualment de blau. Vicenta i Amparo es vesteixen de rigorós dol).

DOL

(Interior de la casa. Vicenta, vestida de dol, s'acaricia el ventre i canta una popular cançó valenciana, "Plou i fa sol").

VICENTA: *Plou i fa sol,*

les bruixes es pentinen,

plou i fa sol,

les bruixes van de dol.

(Entra Amparo, també de rigorós dol vestida).

AMPARO: El me fill, el meu home i ara també el teu home. Tot són desgràcies en esta casa. (Pausa). Estaves cantant?

VICENTA: Sí.

AMPARO: No sé d'on traus les forces per cantar. (Pausa). Hauries d'estar agenollada davant del taüt plorant la mort del teu home.

VICENTA: Ja he plorat prou.

AMPARO: Mai es plora prou, tot i que un home no és un fill, clar.

VICENTA: Jo volia molt el meu home.

AMPARO: I jo també volia molt el meu, però els homes en esta casa són dèbils i moren.

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Tot i que mil homes morts abans que un fill. (Pausa). Quan perds un fill és com si t'arrancaren un tros de carn per a tota la vida. (Pausa). Tan prompte...

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Era la meua única alegria i...

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Encara recorde aquell dia. Era Pasqua, estava estenent la roba mentre cantava La Tarara. Des del terrat veia els catxerulos, quan de sobte vaig escoltar aquell cotxe, aquell crit. Durant uns segons em vaig voler enganyar a mi mateix. Aquella veu no era la del meu fill, però el meu fill estava allí, jugant amb la resta dels xiquets.

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Jo no vaig voler ni fer una ullada. Vaig continuar estenent i cantant, però va arribar tu corrents.

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Tu, la germana que m'havia ensenyat La Tarara i tantes altres cançons, la germana que sempre havia estat al meu costat en tot moment, la que m'havia contagiats l'alegria des del seu primer alè.

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Però aquell dia et vas convertir en la germana que em va donar la notícia de la mort del meu fill.

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Ja ho sé, no et puc culpar de la mort del meu fill, sols perquè em donares la notícia i no et culpe, però si poguera retrocedir en el temps, si mai hagueren eixit aquelles paraules de la teua boca...

VICENTA: Amparo...

AMPARO: Tot anava bé fins que...

VICENTA: Amparo, ja està bé, per l'amor de Déu, prou!

AMPARO: Què passa, Vicenta? L'arròs? No et preocupes, que ja me n'he encarregat jo de fer-lo hui.

VICENTA: No, no és l'arròs, Amparo. Que no em deixes parlar i no et puc dir el que et vull dir.

AMPARO: Què em vols dir?

VICENTA Que estic embarassada.

(L'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor. Amparo s'agenolla en terra com si estiguera en un reclinador i portant-se la mà dreta al medalló resa amb vehemència).

MALETES

(Interior de la casa. L'escena s'il·lumina gradualment. Amparo està brodant una tovalla quan de sobte Vicenta entra amb unes maletes).

VICENTA: Deixa de brodar i agafa les maletes.

AMPARO: Què passa?

VICENTA: Ens n'hem d'anar d'esta casa.

AMPARO: Què?

VICENTA: M'has escoltat perfectament, Amparo.

AMPARO: Però, per què? I on vas amb les maletes?

VICENTA: Ja està tot preparat. La xiqueta ja ho sap també. Ja ens espera en el carrer. Faltes tu. Arreplega el que et queda, que el més gran ja està tot preparat.

AMPARO: Però Vicenta, quina mosca t'ha picat? Açò no es fa així de la nit al matí. Açò s'avisava amb temps. Ja sé que he sigut jo la que he dit mil voltes que no aguante esta casa, que ací se'ns han mort tots els homes i que em...

VICENTA: Doncs no se'n parle més. Tu ho has dit. Mil voltes ho has dit. Hui ha arribat el dia.

AMPARO: Vicenta, però per què eres tan impulsiva? Açò no es fa així.

VICENTA: Amparo, en esta casa, com tu bé dius, sols hem viscut penúries i més penúries, mort i fam. A més, que sempre et queixes també pel de la llum.

AMPARO: Sí, tens raó, però el de la llum també ho dius tu. (Pausa). És veritat, esta casa és molt fosca. Però ens hem de mudar hui dijous?

VICENTA: Sí, ara mateix.

AMPARO: Doncs jo tenia l'arròs preparat per portar-lo al forn.

VICENTA: Doncs el portem ara.

AMPARO: Però on anirem? Si no tenim res, ni ningú.

VICENTA: Ja està tot solucionat, no t'amoïnes. Ja he parlat amb ui havia de parlar. Tindrem un lloc on caure mortes.

AMPARO: No parles així.

VICENTA: Vinga, arreplega, Amparo, que no tenim tot el sant dia.

AMPARO. No m'agrada que faces les coses així, Vicenta. Sempre ho fas tot tu sola, sense consultar-me.

VICENTA: A voltes estàs massa ocupada plorant.

AMPARO: Tira-m'ho una altra volta en cara. Sempre m'ho tires en cara, Vicenta.

VICENTA: És la veritat, sempre estàs plorant. Pareix que plores per les dos.

AMPARO: És l'únic que ens queda després d'aquella maleïda guerra.

VICENTA: Sí, vam perdre els nostres homes, Amparo, però no podem estar tota la vida de dol.

AMPARO: Homes, germans... I et recorde que jo també vaig perdre un fill.

VICENTA: Però ja fa anys d'això, Amparo.

AMPARO: Com es nota que tu no has perdut mai un fill. (Pausa). Tu no saps què és això.

VICENTA: I te n'hauries d'alegrar que no ho sàpiga, germana. Però ja està bé de tanta mort. Vinga, anem-nos-en.

AMPARO: No m'estàs contant la veritat, Vicenta.

VICENTA: Ah, no? Potser no és veritat que la teu vida és un lament continuat?

AMPARO: No em referisc a això, Vicenta.

VICENTA: Aleshores a què et refereixes?

AMPARO: Ho saps perfectament. Per què ens n'anem d'esta casa?

VICENTA: Perquè ja és hora de deixar enrere tot la foscor, tu mateix et queixes sempre d'esta casa. (Pausa). Són massa trists els records que alberguen estes parets.

AMPARO: Ai... Ací se'ns han mort tots els homes, però si ens n'anem, haurem de deixar també enrere tots els morts i no sé si estic preparada.

VICENTA: Els portem en el pensament.

AMPARO: Ai, el meu xiquet. (Amparo s'acaricia el medalló que porta penjat al coll).

VICENTA: No hauries d'haver-li tallat aquell trosset de monyo.

AMPARO: Vicenta, m'estàs obligant a anar-me'n d'esta casa, i també m'obligaries a desprendre'm d'este trosset de monyo, l'únic record que tinc del meu fill?

VICENTA: No sóc jo la que t'obliga a anar-te'n d'esta casa.

AMPARO: Qui és?

VICENTA: Estem en el carrer, Amparo, ens fan fora.

AMPARO: Què? Però si paguem el lloguer religiosament.

VICENTA: Però no n'hi ha prou amb això, el propietari diu que no, que ens n'hem d'anar.

AMPARO: Vicenta, i on anirem? Abans m'has dit que ho tenies tot arreglat.

VICENTA: No et volia preocupar.

AMPARO: Vicenta.

VICENTA: (Vicenta esclafeix en un plor).

AMPARO: Vicenta, no. No plores.

VICENTA: No t'ho volia contar, no volia preocupar-te, no volia...

AMPARO: Volies passar tu sola per tot açò?

VICENTA: Jo sóc la forta, no? No podia permetre'm el luxe d'enfonsar-me jo també.

AMPARO: No, Vicenta, no. Som germanes i estem juntes en açò. No permetré que ara et caigues.

VICENTA: M'ho promets?

AMPARO: T'ho promet.

VICENTA: Gràcies.

AMPARO: Se'm fa estrany.

VICENTA: ¿El què?

AMPARO: Vore't plorar.

VICENTA: Ai, no sigues bajoca, potser creus que sols pots plorar tu?

AMPARO: Sobreviurem, no et preocupes.

VICENTA: Sempre ho hem fet.

AMPARO: I esta volta no serà diferent.

(Ambdues germanes es fonen en una fraternal abraçada i l'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor. Amparo s'agenolla en terra com si estiguera en un reclinador i portant-se la mà dreta al medalló resa amb vehemència).

SANT VICENT

(Pati de la casa. L'escena s'il·lumina gradualment. Vicenta estén roba en el fil d'estendre mentre Amparo cus asseguda a una cadira).

VICENTA: *Ya se acabaron las Pascuas*

con contento y alegría

y ahora viene San Vicente,

patrón de la Morería.

AMPARO: Ja era hora que s'acabaren. (Pausa). I la xiqueta?

VICENTA: Volant el catxerulo estava.

AMPARO: Vicenta, no pots estar ahí tranquil·la mentre la xiqueta està fora al carrer.

VICENTA: Amparo, que no passa res

AMPARO: No passa fins que passa.

VICENTA: Ara vindrà, deixa-la que jugue.

AMPARO: Hauria d'estar ací cosint amb nosaltres, les tres juntetes.

VICENTA: Que jugue, ja cosirà.

AMPARO: Encara sort que no va ser un xiquet.

VICENTA: L'hauríem volgut igual.

AMPARO: La xiqueta ha fet deu anys. El meu no va arribar ni als cinc.

VICENTA: Amparo, per l'amor de Déu.

AMPARO: La maledicció dels homes en esta casa. (Pausa). Tots se'n van.

VICENTA: Bé, però ha sigut una xiqueta, forta i sana.

AMPARO: També estarà condemnada.

VICENTA: No hi ha qui t'entenga, germana. Si és xiquet perquè és xiquet i si és xiqueta perquè és xiqueta.

AMPARO: Totes les xiquetes d'esta família hereten el patiment en la sang.

VICENTA: Però al patiment se'l pot combatre.

AMPARO: Com?

VICENTA: Cantant.

(Vicenta comença a cantar la popular cançó "La lluna, la pruna").

VICENTA: La lluna, la pruna,

vestida de dol,

sa mare la crida,

son pare no vol.

AMPARO: Fins i tot en les cançons la lluna va de dol. Sempre de dol en esta casa, quan no per un fill per un home.

VICENTA: Doncs potser hem de pensar en llevar-nos-el.

AMPARO: Tu fes el que vulgues, jo el meu el portaré sempre. (Pausa). I tu també.

VICENTA: (Silenci).

AMPARO: Què et passa? Se t'ha menjat la llengua el gat?

VICENTA: He vist una *rebequeta* roja en el mercat...

AMPARO: Ai, l'arròs.

VICENTA: Què passa amb l'arròs?

AMPARO: Que se'ns ha oblidat arreplegar-lo del forn.

VICENTA: (Es porta les mans al cap). Ai, que fava...

AMPARO: Què passa?

VICENTA: Que no se'ns ha oblidat arreplegar-lo. No l'hem portat.

AMPARO: Vicenta!

VICENTA: Ai, algun dia tindrem forn en casa i estes coses no passaran.

AMPARO: Sí, val, però hui que menjarem?

VICENTA: Ai... El nostre primer dijous sense arròs.

(L'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor. Amparo es tomba en terra de boca terrosa i amb l'orella contra el sòl intenta escoltar el batec de la terra).

MEMÒRIA

(Pati de la casa. L'escena s'il·lumina gradualment. Amparo arreplega la roba. Entra Vicenta amb el davant posat. Amparo taral·leja La Tarara).

VICENTA: Què fas?

AMPARO: Què vaig a fer? Arreplegar la roba, no ho veus?

(Vicenta ajuda la seua germana amb les pinces).

VICENTA: No em referisc a això. T'he escoltat.

AMPARO: M'has escoltat? No t'entenc.

VICENTA: Que sí, t'he escoltat cantant La Tarara.

AMPARO: Ah, això.

VICENTA: Ho dius com si no tinguera cap importància. (Pausa). Feia molt de temps que no t'escoltava cantar-la.

AMPARO: Ja està l'arròs preparat?

VICENTA: Clar, com tots els dijous.

AMPARO: I la xiqueta?

VICENTA: En la cuina.

AMPARO: No hauries de deixar-la sola.

VICENTA: No està sola, està amb l'arròs.

AMPARO: Que animal eres a voltes.

VICENTA: Ai... Si no fóra per les meues animalades... A vore si et faig riure, però eres molt dura.

AMPARO: La vida ha sigut dura.

VICENTA: Bé, la vida ha sigut dura amb les dos.

AMPARO: Amb unes més que amb les altres.

VICENTA: M'ho vas a tirar tota la vida en cara?

AMPARO: Jo no et tire res en cara, res.

VICENTA: Doncs a voltes ho pareix.

AMPARO: (Pausa). Per què has vingut?

VICENTA: Per ajudar-te amb la roba. (Vicenta seu i es menja una taronja).

AMPARO: He escoltat el timbre fa una estoneta.

VICENTA: Ah, el rebut dels morts..

AMPARO: No parles així.

VICENTA: Com vols que parles?

AMPARO: I?

VICENTA: El de sempre.

AMPARO: (Lamentant-se). Pobres...

VICENTA: De qui parles?

AMPARO: Dels nostres homes.

VICENTA: I què els passa ara?

AMPARO: No hauríem d'haver-los soterrat amb la nostra mare.

VICENTA: Amb la nostra mare i el teu fill. Estan els quatre juntets.

AMPARO: Ai, no sé. (Pausa). No sé si a ells els hauria agradat.

VICENTA: Doncs és el que n'hi ha. Ara ja no es poden queixar.

AMPARO: No parles així.

VICENTA. No teníem diners per a més, Amparo. (Pausa). No tenim diners per a més. A mi també m'hauria agradat una làpida per a cada un, però això no pot ser.

AMPARO: Ai...

VICENTA: I ara per què sospires?

AMPARO: A nosaltres també ens soterraran juntes, veritat?

VICENTA: Bé, això dependrà de la nostra filla.

AMPARO: No ens separarem, veritat?

VICENTA: Mai.

AMPARO. Mai?

VICENTA: T'ho prometé. Fins i tot ens morirem juntes.

AMPARO: És veritat, nosaltres tot ho hem fet juntes.

VICENTA: Menys casar-nos.

AMPARO: La comunió... Encara m'arrepentisc del dia en què vam tirar els nostres records, les nostres fotos.

VICENTA: Ui, eixíem molt lletges en aquella foto de comunió.

AMPARO: Al riu..

VICENTA: Al riu, que tot s'ho emporta.

AMPARO: Abocador...

VICENTA: Residus...

AMPARO: Com la meua ànima, un magatzem de residus que s'acumulen i no em deixen respirar. (Pausa).

VICENTA: Doncs ja és hora que et desfases de tots eixos residus. Potser no creus, germana, que jo no en vaig tindre, de residus? (Pausa). Doncs clar que en vaig tindre.

AMPARO: I què en vas fer?

VICENTA: Els vaig llançar i endavant.

AMPARO: Al riu?

VICENTA: Al riu. Què podia fer, si no? Sola, sense home, amb una xiqueta en camí.

AMPARO: Em tenies a mi.

VICENTA: (Silenci).

AMPARO: A voltes crec que tot és caprici del destí perquè estiguem juntes.
Encara recorde quan anàvem a classe.

VICENTA: I jo em desentenia i dona Mercedes m'enviava per un farcellet de llenya per encendre el foc. (Pausa). I tu tan estudiosa.

AMPARO: Ai..

VICENTA: Què?

AMPARO: A mi m'hauria agradat ser mestra.

VICENTA: I a mi cantant de *cuplé*.

AMPARO: Vicenta!

VICENTA: Amparo!

AMPARO: Que ho dic de veres, Vicenta.

VICENTA: No sempre es poden perseguir els somnis.

AMPARO: Nosaltres no, però la teua filla sí.

VICENTA: La meua filla què?

AMPARO: La teua filla ha de seguir estudiant. Ella ha de ser mestra.

VICENTA: Per què? Perquè tu no vas poder?

AMPARO: Perquè ella pot i vol.

VICENTA: Amparo!

AMPARO: Tenim poc, però entre les dos podem. Que no li passe com a nosaltres, no la tanque entre estes quatre parets.

VICENTA: Però tenim un pati.

AMPARO: Un pati banyat per la lluna i ja saps què passa amb la lluna.

VICENTA: I pel sol, Amparo, pel sol. (Pausa). Maleïda siga la lluna.

AMPARO: Això, que sols ens porta la mort. (Pausa). Ella que estudie, que aprenga, que conega un bon home, que es case, que tinga fills.

VICENTA: I jo tindrè néts. (Pausa).

AMPARO: Jo ja no en tindrè.

VICENTA: Els meus seran teus. (Pausa). No sé si arribarà eixe dia.

AMPARO: Quin dia?

VICENTA: El dia dels néts.

AMPARO: Tampoc t'amoïnes.

VICENTA: Si jo no m'amoïno.

AMPARO: Doncs jo somie.

VICENTA: Que somnies?

AMPARO: Somie que tindràs una néta que parlarà de nosaltres.

VICENTA: La gent ja parla de nosaltres.

AMPARO: Que parlarà bé.

VICENTA. Bé com?

AMPARO: Que escriurà sobre nosaltres.

VICENTA: Ui, calla, calla.

AMPARO: No, no calle. (Pausa). Tindràs una néta que contarà les nostres vides.

VICENTA: Les nostres vides?

AMPARO: Sí, el nostre dolor, el nostre patiment.

VICENTA: Per què, Amparo? Quina necessitat!

AMPARO: Perquè no es torne a repetir. (Pausa). A voltes tinc un escarabat enganxat a la gola. Necessite escopir-lo i amb ell tot el patiment.

VICENTA: Doncs escopeix-lo.

AMPARO: No és tan fàcil. És tot.

VICENTA: Tot?

AMPARO: Sí, tot, Vicenta. Tot el que hem patit se m'ha anat acumulant en les entranyes. Enderrocs i més enderrocs. Un dia cauran tots damunt de mi i m'esclafaran. No vull que la teua filla ni que la teua néta tinguen eixa càrrega. (Pausa). És una càrrega molt dura. És pesat carregar dia a dia com una bèstia amb alforges plenes de residus del passat, amb la porqueria que solten les ferides que mai van cicatritzar. (Pausa). No vull que la sang de la nostra sang, la carn de la nostra carn, patisca com nosaltres. (Pausa). A voltes sent que els hem contagiats el patiment en la sang.

VICENTA: No digues tonteries, Amparo.

AMPARO: No és cap ximpleria. Com tampoc ho és que la teua filla, la meua neboda, pugua arribar a ser mestra. (Pausa). No vull que la sang de la nostra sang siga com nosaltres.

VICENTA: Valentès?

AMPARO: No, filles del cafè i del cementeri, que en això s'ha basat tota la nostra vida, en cafè per a treballar i en cementeri per a penar.

VICENTA: Ja està bé de fustigar-te, Amparo. Ja està bé de llàgrimes. Ja està bé de ser la Verge Maria, que nosaltres ni som verges ni ens diguem Maria. (Pausa). Diuen que ella va acceptar resignada la voluntat de Déu, però qui es creu això? Una mare mai es resigna davant el patiment del seu fill. Una mare lluita, lluita fins al final. Una mare no calla i espera que li crucifiquen el fill. Una mare impedeix que crucifiquen el seu fill... i si és menester la crucifiquen a ella.

AMPARO: I després al fill.

VICENTA: Bé, vaig a vore l'arròs. No tardes, que tinc fam.

(Vicenta ix d'escena cantussejant mentre Amparo es queda asseguda cosint).

AMPARO: I jo també tinc fam, Vicenta. I jo també.

(L'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor. Amparo es tomba en terra de boca terrosa i amb l'orella contra el sòl intenta escoltar el batec de la terra).

FLORS

(Interior de la casa. Criden al timbre. L'escena s'il·lumina gradualment.

Amparo asseguda amb una maleta. Vicenta entra amb dos clavells).

VICENTA: Un altre ram de flors.

AMPARO: Quin malson. Ja estic farta de tanta flor, que pareix açò un cementiri. Ja li podrien regalar un taronger, una llimera...

VICENTA: Per menjar-te'n el fruit, clar.

AMPARO: Doncs sí, i per fer mermelada, que ens ix molt bona.

VICENTA: Ai, no sé jo. Molta flor, molt de ram, però la xiqueta no es casarà.

AMPARO: I ja està a punt de fer els 40.

VICENTA: Bé, potser trobe un bon xicot i de la nit al matí ens dóna la notícia.

AMPARO: Tu creus?

VICENTA: No sé jo. (Pausa). Ja estàs amanida? La xiqueta deu estar a punt d'arribar.

AMPARO: Sí, però ací no deixen d'arribar flors. Què farem?

VICENTA: No sé, Amparo, jo no me les pense emportar de viatge.

AMPARO: Ai, perquè és a Lourdes, que si no, no em monte jo en el 600.

VICENTA: (Irònica). Doncs li podem portar les flors a la marededéu.

AMPARO: Les flors són de la xiqueta, que per això és el seu sant.

VICENTA: No, si pretendents ni li falten, tots els anys igual. I ens n'anirem de viatge i seguiran arribant flors.

AMPARO: Ai, però els que vol no li'ls donen, i els que li donen no els vol.

VICENTA: Si no es dona pressa, prompte serem tu i jo presa d'unes altres flors i no vorem criatura alguna.

AMPARO: De quines flors parles, Vicenta?

VICENTA: De les malves, germana, que prompte criarem malves tu i jo, i la xiqueta sense casar, sense home, sense fills.

AMPARO: No parles dels fills.

VICENTA: Doncs dic jo que de fills n'haurà de tindre. (Pausa). Si no té fills jo no em moriré tranquil·la.

(Sona el clàxon).

VICENTA: Mira, ja està ací.

AMPARO: Ai... I la mania que té d'anar-se'n de casa el dia del seu sant.

VICENTA: Vinga, Amparo, agafa les maletes, que ens n'anem.

AMPARO: I les flors? Es pansiran.

VICENTA: Doncs que es pansisquen, que jo no les pense agafar.

AMPARO: Tot i que sí que li les podríem portar a la marededéu.

VICENTA: Ni parlar-ne. Vinga, Amparo. (Pausa). Que la marededéu ho entendra.

AMPARO: Què entendra?

VICENTA: Que un 600 no és un hivernacle, que ja va ple amb nosaltres i amb el maleït arròs, com per posar tres-cents rams de flors, vinga ja, per l'amor de Déu.

AMPARO: Vicenta, saps de sobra que l'arròs dels dijous per a mi és sagrat.

(Sona de nou el clàxon del 600).

VICENTA: Que sí, que ja va.

(Vicenta i Amparo agafen las maletes i ixen de casa. L'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor. Amparo es canvia darrere d'un llençol mentre Vicenta es canvia en escena).

VICENTA: Ai, ja n'hi ha prou de tant de bum-bum, de tant de batec de la terra. La meua germana pateix i molt per la teua culpa, saps? Diu que la sang té dits i obri túnels sota terra i el maleït batec la consumeix dia i nit. Jo també t'escolte, saps? Però faig com si no t'escoltara, passe de tu. (Pausa). No vull que em passe com a la meua germana. (Pausa). A mi no. (Pausa). Però eres tant insistent, sempre ahí, bum-bum, bum-bum, bum-bum, que al final em tornaràs boja. (Pausa). Deixa ja de sonar, per favor, deixa ja la meua germana tranquil·la, deixa'ns ja a les dos tranquil·les, o almenys canvia de ritme, de sintonia, t'ho suplique. Ai... És que en esta casa ja hem patit prou i el bum-bum se m'està clavant al cap d'una manera... Jo lluite, lluite contra ell, contra tu,

però n hi ha manera. (Apunta al cel amb el dit índex). T'has encabotat que ens tornem les dos boges. (Pausa). Però no ho aconseguiràs, saps? Mai permetré això, mai.

AMPARO: (Pausa). Vicenta, t'estaves parlant a soles?

BODA

(Pati de la casa. Vicenta camina impacient d'un costat cap a l'altre mentre Amparo s'amaga darrere d'un llençol).

VICENTA: Vinga, Amparo, no t'amagues darrere del llençol, que en qualsevol moment vindran per nosaltres. Ix ja.

AMPARO: No estic segura.

VICENTA: Vinga, per l'amor de Déu. No està segura de què?

AMPARO: Del color. (Pausa). M'hauria d'haver posat el negre.

VICENTA: El negre no és un color, és un estat. I hui és un dia de festa, de celebració.

AMPARO: No hi ha dia que passe que no me'n recorde del meu fill. (Pausa). I del meu home.

VICENTA Però el dol es porta en el interior, en l'ànima, Amparo. Vinga, que se'ns farà tard i estaran a punt d'arribar per nosaltres.

AMPARO: Tu no has perdut un fill. (Pausa). Perdre un home no és el mateix. Les dos ens vam quedar vídues, però el fill sols el vaig perdre jo.

VICENTA: Ja fa més de 40 anys.

AMPARO: Com si en fera 400 anys, Vicenta. Un fill mai s'oblida.

VICENTA: Ningú t'ha dit que l'oblides, Amparo, però ell se'n va anar i tu et vas quedar. Tu estàs viva i esta vida teua més es pareix a la mort que a la vida. Ja està bé d'estar morta en vida. Per una miqueta de color tampoc passarà res, dona.

(Amparo ix de darrere del llençol).

VICENTA: De categoria, Amparo. El roig fa goig.

AMPARO: No podies elegir un altre color que no fóra el de la sang, no?

VICENTA: Amparo, alegre eixa cara, que el roig no és sols el color de la sang, també les roselles són roges, les roses...

AMPARO: I per què no vas tu de roig?

VICENTA. Perquè m'agrada més anar de verd, de verd esperança, que és l'últim que es perd. (Pausa). El pitjor dels sentiments és el de tindre l'esperança morta, Amparo. Mira la meua filla, als quaranta anys ha trobat un bon home.

AMPARO: I simpàtic i rialler que és.

VICENTA: Sí, l'home que estàvem esperant.

AMPARO: A nosaltres no ens fa falta cap home. Tots els homes se'ns en van.

VICENTA: Això era abans. A més, que este és diferent. (Pausa). Els nostres homes tenien els ulls trists. Este és molt alegre, el que ens fa falta. I prompte ens donaran un nét.

AMPARO: Et donaran, voldràs dir, no?

VICENTA: Ens donaran, que serà de les dos.

AMPARO: Bé, si tu ho dius... A més, com saps que serà un xiquet?

VICENTA: Perquè fan falta xiquets en esta casa.

AMPARO: Els xiquets es moren, mira...

VICENTA: Amparo, no comences una altra volta, per favor.

(Sona el clàxon d'un cotxe).

VICENTA: Mira, ja vénen a buscar-nos.

AMPARO: Jo no sé...

VICENTA: Què no saps?

AMPARO: Si eixir al carrer així.

VICENTA: Així com?

AMPARO: Així de roig.

VICENTA: Estàs vestida

AMPARO: Vestida de sang.

VICENTA: De roselles, Amparo, de roselles.

(Sona de nou el clàxon).

VICENTA: Vinga, que fem tard.

AMPARO: Ai, espera.

VICENTA: Què?

AMPARO: El medalló, que em deixava el medalló. Consentiré que em lleves el dol, però el medalló no. On l'has deixat?

(Vicenta se'l trau del si i li'l dóna).

AMPARO: Molt ràpid vols tu que vaja jo en tot este assumpte.

VICENTA: Ràpid no, Amparo. 40 anys, o és que no veus el pas del temps en les nostres cares?

AMPARO: En la teua una miqueta més.

VICENTA: (Riu). Serà possible, vinga ja.

(Sona de nou el clàxon).

VICENTA: Que sí, que ja anem.

(Vicenta i Amparo s'abracen efusivament. L'escena s'il·lumina gradualment de roig. Batecs de cor).

EPIFANIA

(Pati de la casa. Les dos germanes estan assegudes. Amparo té un xiquet entre els braços. Ambdues li canten La Tarara).

VICENTA: El dia de Pasqua

un xiquet plorava

perquè el catxerulo

no se li empinava.

VICENTA I AMPARO: La Tarara sí

la Tarara no

la Tarara mare

que la balle jo.

VICENTA: Ja em puc morir tranquil·la.

AMPARO: Per què?

VICENTA: Perquè he vist la meua germana somriure de nou. I perquè ja no escoltem el batec de la terra, bum-bum, bum-bum, bum-bum. Tota la vida pensant en el batec del nostres morts, el batec de la sang que obria amb els seus dits túnels sota terra... I com d'equivocades estàvem... Al final ha resultat ser un batec de vida, Amparo, de vida.

AMPARO: Ai... I és un xiquet, Vicenta.

VICENTA: Sí, el xiquet que estàvem esperant. (Pausa). Este viurà.

AMPARO: Sí, este viurà.

VICENTA: (Silenci).

AMPARO: Vicenta...

VICENTA: Què?

AMPARO: I si ha heretat el patiment en la sang?

VICENTA: (Silenci).

(Es fa fosc completament. Fi).